

BẢO TÀNG HỌC ĐƯỜNG ĐẦU TIÊN Ở VIỆT NAM

■ HỒNG NGỌT (thực hiện)

BẢO TÀNG NHÂN HỌC CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHXH&NV, ĐHQGHN, LÀ BẢO TÀNG ĐẦU TIÊN CỦA MỘT TRƯỜNG ĐẠI HỌC Ở VIỆT NAM VÀ LÀ MỘT TRONG NHỮNG MÔ HÌNH GẮN ĐÀO TẠO VỚI THỰC TẾ. BÊN CẠNH NHỮNG CHỨC NĂNG VÀ NHIỆM VỤ MANG TÍNH CHUYÊN NGÀNH BẢO TÀNG NÓI CHUNG, BẢO TÀNG NHÂN HỌC LUÔN TÌM NHỮNG CÁCH ĐI MỚI PHÙ HỢP VỚI QUY MÔ VÀ MỤC ĐÍCH CỦA MỘT BẢO TÀNG ĐẠI HỌC.

MỘT MÔ HÌNH ĐẶC SẮC

Bảo tàng Nhân học Trường ĐHKHXH & NV, ĐHQGHN, là một trong số không nhiều bảo tàng học đường ở Việt Nam. Bảo tàng được thành lập với nhiệm vụ đóng góp cho sự phát triển của khoa học và xã hội trong thế kỉ 21. Bên cạnh chức năng phục vụ đào tạo như một bảo tàng dạy học, nó còn có chức

Ảnh: Thành Long

năng tổ chức các hoạt động nghiên cứu khoa học và các dịch vụ khoa học - văn hoá; nghiên cứu ứng dụng các tiến bộ khoa học công nghệ trong việc sưu tầm, trưng bày, lưu giữ và quản lí hiện vật, mẫu vật và tài liệu.

Từ khi thành lập đến nay, Bảo tàng Nhân học đang dần trở thành một địa chỉ quen thuộc cho sinh viên và giảng viên tìm hiểu về lịch sử, văn hoá dân tộc. Bảo tàng khuyến khích người đến tham quan và nghiên cứu khám phá quá khứ, diễn giải đời sống văn hoá xưa và nay của các cộng đồng cư dân Việt Nam. Đối tượng phục vụ chính của bảo tàng là các cán bộ giảng dạy và sinh viên của Trường ĐHKHXH&NV. Để thực hiện được nhiệm vụ của mình, Bảo tàng Nhân học phối hợp với các bộ môn trong Trường xây dựng và tổ chức các đợt sưu tầm, mua hiện vật. Tổ chức các chương trình nghiên cứu, đào tạo các chuyên ngành khoa học xã hội và nhân văn và trao đổi nghiệp vụ với các bộ môn, khoa và các bảo tàng khác.

Hiện nay, Bảo tàng có hai phòng trưng bày cố định về Khảo cổ học, Nhân học và Văn hoá Việt Nam và ba mô hình trưng bày 3D về bảo tàng, Văn Miếu và cơ thể người. Trong nhà bảo tàng ảo có 24 chủ đề trưng bày hấp dẫn về nông nghiệp, nghề làm gốm, nghề luyện kim thời Tiền sơ sử, nghề dệt của người Thái, nghề làm tranh Đông Hồ, lịch sử Nho học và Khoa cử, cấu trúc chùa Việt...

PGS.TS Lâm Thị Mỹ Dung hiện là Chủ nhiệm Bộ môn Khảo cổ học (Khoa Lịch sử) và là Giám đốc Bảo tàng Nhân học, nhận định, những nội dung trưng bày đáp ứng được nhu cầu của công chúng, trước hết là đối tượng giảng viên và sinh viên trong và ngoài ĐHQGHN, gần các

thức và nội dung trưng bày với công tác đào tạo nghiên cứu của một số ngành học, một số khoa trong Trường ĐHKHXH&NV.

Trong thời gian qua, Bảo tàng Nhân học đã phối hợp với các đơn vị trong và ngoài ĐHQGHN cùng tổ chức các trưng bày chuyên đề như 100 năm phát hiện và nghiên cứu văn hoá Sa Huỳnh, văn hoá của mình, Bảo vật Quốc Gia, Biển đảo Việt Nam... Các cuộc trưng bày đã thu hút đông đảo khách

bày hiện vật mà còn cung cấp kiến thức cho người xem, thu hút và tạo sự quan tâm của người xem đối với công cuộc gìn giữ, bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá dân tộc và nhân loại ở nhiều mức độ và bằng nhiều hình thức khác nhau.

“Bảo tàng là đơn vị tham gia và trực tiếp đào tạo, nghiên cứu khoa học thông qua những hoạt động đặc thù của mình, là một dạng giảng đường đặc biệt, dạy và học bằng hoạt

bày chuyên đề.

Tại Bảo tàng, hiện vật của những cuộc khai quật, điền dã Khảo cổ học; sưu tầm Dân tộc học và Văn hoá học đã được xử lý một cách bài bản, khoa học. Thông qua những đợt nghiên cứu này, nhiều sinh viên tốt nghiệp đã từng bước nắm vững kỹ năng nghề. Ngoài việc mở cửa phòng trưng bày thường xuyên, Bảo tàng đã đưa thư viện vào hoạt động. Đồng thời phát huy tốt vai trò của phòng

thăm quan. Bên cạnh đó, mỗi năm, Bảo tàng tổ chức từ 2 - 3 buổi thuyết trình khoa học, mời các diễn giả trong nước, quốc tế nhằm cập nhật các phương pháp nghiên cứu và những thành tựu nghiên cứu mới về khảo cổ học, nhân học, văn hoá... Ngoài ra, hàng năm Bảo tàng còn tổ chức các khoá học hè ngắn hạn, nhằm đào tạo những kỹ năng làm việc cho sinh viên yêu thích khảo cổ và nhân học.

PGS.TS Lâm Thị Mỹ Dung cho biết thêm, bên cạnh những chức năng và nhiệm vụ mang tính chuyên ngành bảo tàng nói chung, Bảo tàng Nhân học luôn tìm những cách đi mới phù hợp với quy mô và mục đích của một bảo tàng đại học. Để đáp ứng nhu cầu đa dạng và ở nhiều trình độ khác nhau trong công tác nghiên cứu và học tập của cán bộ, giảng viên, nhà nghiên cứu, sinh viên...

GIẢNG ĐƯỜNG ĐẶC BIỆT

Đây là loại hình bảo tàng của một cơ sở đào tạo và nghiên cứu các ngành khoa học xã hội và nhân văn do vậy sứ mạng lớn nhất của bảo tàng không chỉ là lưu giữ và trưng

động thực tiễn nhằm phát huy một cách hiệu quả nhất nguồn lực và vai trò khoa học của đội ngũ các nhà nghiên cứu có kinh nghiệm, của đồng đảo thành phần trí thức trẻ và khai thác được tối đa có số vật chất và tư liệu khoa học tích lũy từ hàng chục năm nay”, PGS.TS Lâm Thị Mỹ Dung nhấn mạnh.

Việc trưng bày phải gắn chặt chẽ với nội dung chương trình nghiên cứu và đào tạo. Nội dung trưng bày đáp ứng được nhu cầu của công chúng (trước hết là đối tượng giảng viên và sinh viên trong và ngoài Trường), gắn cách thức và nội dung trưng bày với công tác đào tạo nghiên cứu của một số ngành học, của một số khoa trong trường. Hiện nay Bảo tàng Nhân học đã mở cửa phòng trưng bày về Khảo cổ học, Dân tộc học phục vụ công tác học tập và nghiên cứu của cán bộ sinh viên trường, hoàn thiện những tủ trưng bày hiện vật mẫu mở và ảo để công tác trưng bày - giáo dục được hoạt động đa dạng và hiệu quả hơn nữa. Bảo tàng Nhân học còn phối hợp với các Bảo tàng Lịch sử Việt Nam, Bảo tàng Dân tộc học, Hiệp hội UNESCO bảo tồn cổ vật Việt Nam trong việc tham gia các trưng

học đa năng, thường xuyên trình chiếu phim tư liệu về Văn hoá, Dân tộc học, Lịch sử Việt Nam.

“Với tư cách là một đơn vị phục vụ đào tạo và nghiên cứu liên ngành, Bảo tàng luôn khuyến khích sự tham gia tích cực và chủ động không chỉ của các nhà nghiên cứu mà còn của sinh viên, học viên sau đại học trong và ngoài trường vào việc khai thác cơ sở dữ liệu của Bảo tàng để phục vụ cho các công trình nghiên cứu khoa học của mình”, PGS. TS Lâm Thị Mỹ Dung cho biết.

Trong công tác nghiên cứu khoa học, Bảo tàng đã thực hiện nhiều cuộc điều tra, khảo sát khảo cổ học ở Vĩnh Phúc, Bình Định, Quảng Nam, huyện Sóc Sơn, Đông Anh (Hà Nội) và đã khai quật các di tích như Trường Xe (Bình Định), Hang Chỗ (Hoà Bình), Hoa Lâm Viên, Đầu Vè, Bến Long Tửu, Thành Dền, Vườn Chuối (Hà Nội)... Cán bộ Bảo tàng đã chủ trì và tham gia hàng chục đề tài nghiên cứu khoa học các cấp. Ngoài ra, Bảo tàng đã tham gia tổ chức một số hội thảo, tọa đàm khoa học trong và ngoài trường.